

Inhoud

Noot vooraf 9

DEEL EEN: DE DIEFACHTIGE EKSTER

juni-juli 1984

- 1 Dinsdag met opwindvogel / Zes vingers en vier borsten 13
- 2 Volle maan en zonsverduistering / Over paarden die op stal sterven 38
- 3 Malta Kanō's hoed / Sherbet tone / Allen Ginsberg en de kruisvaarders 48
- 4 Hoge torens, diepe putten – ofwel: Ver van Nomonhan 65
- 5 Citroenzuurtjesverslaving / Een vogel die niet vliegen kan, een put zonder water 78
- 6 Hoe Kumiko Okada en Noboru Wataya geboren werden 92
- 7 De gelukkige wasbaas / Kreta Kanō doet haar intrede 109
- 8 Het lange verhaal van Kreta Kanō / Bespiegelingen over de aard van pijn 117
- 9 Een volkomen tekort aan stroom / Duikers / May Kasahara's bespiegelingen over haarstukjes 135
- 10 Magic touch / Dood in de badkuip / Bericht over een aandenken 152
- 11 Luitenant Mamiya doet zijn intrede / Wat er uit de warme modder kwam / Eau de toilette 168
- 12 Het lange verhaal van luitenant Mamiya – Deel 1 178
- 13 Het lange verhaal van luitenant Mamiya – Deel 2 199

- 1 Liefst zo concreet mogelijk / Eetlust in de literatuur 229
- 2 Een hoofdstuk zonder enig goed nieuws 242
- 3 Noboru Wataya zegt zijn zegje / Het verhaal van de apen op het kuteiland 255
- 4 De hemelse gunst verloren / Prostituee van gedachten 267
- 5 Verre stadsgezichten / Een eeuwige halvemaan / Een vaste ladder 278
- 6 Successierechten / Bespiegelingen over kwallen / Een soort splitsing 288
- 7 Zwangerschap – een terugblik en een conversatie / Empirische bespiegelingen over de aard van pijn 300
- 8 De wortel van verlangen / In kamer 208 / Door de muur 313
- 9 De put en de sterren / Hoe de ladder verdween 322
- 10 May Kasahara's bespiegelingen over dood en evolutie / Iets dat ergens anders is gemaakt 332
- 11 Honger als pijn / Een lange brief van Kumiko / Vogel als profeet 340
- 12 Wat ik bij het scheren ontdekte / En bij het wakker worden 363
- 13 Kreta Kanō vertelt verder 377
- 14 Een nieuw begin voor Kreta Kanō 390
- 15 De juiste naam / Wat er op een zomerochtend met slaolie werd verbrand / Valse beeldspraak 404
- 16 Het ergste dat er ooit bij May Kasahara thuis is gebeurd / May Kasahara's bespiegelingen over de brijerige bron van energie 421
- 17 Het allereenvoudigste / Een verfijnde manier van wraak nemen / Wat er in de gitaarkist zat 435
- 18 Bericht uit Kreta / Wat er van het randje van de wereld viel / Goed nieuws met een zachte stem 455

DEEL DRIE: DE VOGELVANGER

- 1 Zoals May Kasahara het ziet 477
- 2 Het raadsel van het hanghuis 482
- 3 De Opwindvogel overwintert 486
- 4 Uit de winterslaap ontwaakt / Nóg een naamkaartje / De naamloosheid van geld 498
- 5 Wat er midden in de nacht gebeurde 505
- 6 Nieuwe schoenen kopen / Wat er thuiskwam 511
- 7 Een plek die je meteen kunt raden als je éven goed nadenkt (Zoals May Kasahara het ziet 2) 526
- 8 Kaneel en Nootmuskaat 531
- 9 Op de bodem van de put 543
- 10 Razzia in de dierentuin – ofwel: Een onhandige slachtpartij 549
- 11 En nu de volgende vraag (Zoals May Kasahara het ziet 3) 573
- 12 Is deze schop een echte schop? (Wat er midden in de nacht gebeurde 2) 579
- 13 M.'s geheime kuur 583
- 14 De wachtende man / Iets dat niet afgeschud kan worden / Niemand is een eiland 586
- 15 Kaneels vreemde gebarentaal / Das Musikalische Opfer 601
- 16 Het eind van de rit? (Zoals May Kasahara het ziet 4) 612
- 17 De lasten en vermoeienissen van de wereld / De wonderlamp 618
- 18 De paskamer / Een opvolger 626
- 19 De maffe dochter van een paar boomkickers (Zoals May Kasahara het ziet 5) 631
- 20 Het onderaardse labyrint / Kaneels twee deuren 637
- 21 Nootmuskaat vertelt 645
- 22 Het raadsel van het hanghuis 2 659
- 23 Kwallen uit de hele wereld / Een verandering 663
- 24 Schapen tellen / De dingen in het midden van de cirkel 673
- 25 Het verkeerslicht springt op rood / Een lange arm strekt zich uit 686
- 26 Dingen die verloren gaan / Rijp fruit 694
- 27 Driehoekige oren / Arrenbellen 702

- 28 Opwindvogelkroniek no. 8 – ofwel: Nóg een onhandige slachtpartij 705
- 29 Kaneels missing links 725
- 30 Je kunt een huis nooit vertrouwen (Zoals May Kasahara het ziet 6) 731
- 31 Geboorte van een leeg huis / Paarden wisselen 737
- 32 Malta Kanō's staart / Boris de Viller 750
- 33 De knuppel verdwijnt, de ekster verschijnt 772
- 34 Anderen hun verbeelding laten gebruiken (Het verhaal van Boris de Viller, Deel 2) 782
- 35 Een gevaarlijke plaats / De mensen voor de televisie / De holle mens 797
- 36 Auld Lang Syne / Hoe je een betovering verbreekt / Een wereld waarin 's ochtends de wekker afgaat 809
- 37 Alleen maar een echt mes / Een voorspelling komt uit 820
- 38 De eendenmensen / Schaduwen en tranen (Zoals May Kasahara het ziet 7) 830
- 39 Twee verschillende soorten nieuws / Wat er verdween 837
- 40 Opwindvogelkroniek no. 17 (Een brief van Kumiko) 844
- 41 Tot ziens 848

Nawoord van de auteur op delen een en twee 852

Nawoord van de auteur op deel drie 867

Nawoord van de vertaler 879

Noot vooraf

Lezers die bekend zijn met de Engelse vertaling van deze roman, zullen grote verschillen met de Nederlandse opmerken. Een korte uitleg over de publicatiegeschiedenis van *De opwindvogelkronieken* lijkt dus gerechtvaardigd.

Het eerste deel van deze roman verscheen als *Nejimakidori kuro-nikuru* in tien afleveringen tussen oktober 1992 en augustus 1993 in het maandblad *Shinchō* (*Nieuw tij*) en later in boekvorm in april 1994 (Tokyo: Shinchōsha), tezamen met deel twee, dat niet eerder in afleveringen was verschenen. Deze twee delen vormden één afgerond geheel, en Murakami had aanvankelijk ook geen plannen om de roman langer te maken. In augustus 1995 verscheen er echter een derde deel, waarin hij een kort verhaal opnam (hoofdstuk 10, ‘Razzia in de dierentuin – ofwel: Een onhandige slachtpartij’) dat in december 1994 in *Shinchō* was uitgekomen. In het nawoord dat in deze paperbackuitgave is opgenomen, gaat hij in op de redenen waarom hij deel drie er later bij heeft geschreven.

Toen Murakami de Amerikaanse uitgeverij Knopf benaderde over de mogelijkheid van een Engelse vertaling, werd hem gevraagd de tekst in te korten. Naar zeggen was die ongeveer 25 000 woorden te lang, ongeveer eentiende van onderhavige vertaling. Murakami ging hiermee akkoord, maar zijn coupures bleken niet voldoende, en ten slotte heeft zijn Amerikaanse vertaler, Jay Rubin, zelf het mes ter hand genomen – uiteraard met Murakami’s toestemming – en het boek bewerkt tot het een acceptabele lengte had. Dit is niet het juiste moment om in te gaan op de vraag in hoeverre een uitgever om louter economische redenen een auteur mag dwingen

een reeds verschenen tekst in te korten, al kan men zich voorstellen dat Marcel Proust hier een uitgesproken mening over zou hebben gehad. Overigens moet gezegd worden dat Jay Rubin, een japanoloog van grote verdienste, in het algemeen een verantwoorde keus heeft gemaakt en er ook in is geslaagd om *en passant* de enigszins stroeve overgang tussen de delen twee en drie te versoepelen zodat zijn vertaling in zekere zin beter leest dan het origineel.

Aangezien Rubins coupures de goedkeuring van de auteur hadden gekregen, zou men denken dat latere vertalingen van de roman met een gerust hart de Engelse volgorde zouden kunnen aanhouden. Was het maar zo eenvoudig! Rubins vertaling verscheen in 1997, maar in oktober van hetzelfde jaar kwam *Nejimakidori kuro-nikuru* in pocketvorm uit bij uitgeverij Shinchōsha. In deze uitgave had Murakami sommige van Rubins coupures behouden, maar andere hersteld, waaronder het oorspronkelijke einde van deel twee en het begin van deel drie, plus een aantal langere passages en hoofdstukken. Met andere woorden, Murakami moet achteraf hebben besloten dat de Engelse vertaling zijn bedoelingen niet getrouw genoeg weergaf. Dat dit inderdaad zo is, blijkt uit het feit dat de tekst van de paperbackuitgave voorzover ik heb kunnen vaststellen onveranderd is opgenomen in Murakami's *Verzamelde werken 1990-2000* (Tokyo, Kōdansha, 2003). Aan deze uitgave is ook het nawoord ontleend dat speciaal voor deze herdruk is vertaald.

Voor de Nederlandse vertaling ben ik uitgegaan van het algemeen aanvaarde principe dat alleen de laatste tekst die door de auteur vrijwillig is herzien in aanmerking mag komen voor een definitieve uitgave of vertaling. De tekst van *De opwindvogelkronieken* is daarom een zo getrouw mogelijke weergave van de *Verzamelde werken 1990-2000*. Lezers die het Engels machtig zijn, zullen de verschillen met *The Wind-Up Bird Chronicle* zelf kunnen vaststellen. De coupures aangebracht in de oorspronkelijke Japanse boekuitgave van 1994-'95 bestaan grotendeels uit achterhaalde grapjes of storende tussenzinnen, maar hier en daar zitten er ook langere passages tussen die weliswaar weinig met het hoofdverhaal te maken hebben, maar toch boeiend genoeg zijn om misschien ooit nog eens deel uit te maken van een 'integrale' vertaling.

De vertaler

DEEL EEN

DE DIEFACHTIGE EKSTER

juni-juli 1984

Dinsdag met opwindvogel Zes vingers en vier borsten

Toen de telefoon ging, stond ik in de keuken voor een pan spaghetti, lekker meefluitend met de ouverture van Rossini's *Diefachtige ekster*, wat volgens mij de ideale muziek is om spaghetti bij te koken.

Mijn eerste reactie was om de bel maar gewoon te laten rinkelen, want de spaghetti was over een paar tellen gaar en Claudio Abbado stond op het punt om zijn London Symphony Orchestra mee te slepen naar een muzikaal hoogtepunt. Toch draaide ik het gas op een laag pitje en liep naar de woonkamer om aan te nemen. Het kon weleens een kennis zijn die me wilde vertellen dat er ergens kans was op een baan.

'Tien minuten, dat is alles wat ik wil,' zei een vrouwenstem opeens.

Nu heb ik een heel redelijk geheugen voor stemmen, al zeg ik het zelf, maar dit was er een die ik niet kende. 'Neemt u me niet kwalijk,' informeerde ik beleefd, 'maar welk nummer belt u?'

'Jouw nummer natuurlijk,' zei de vrouw. 'Tien minuten, meer hebben we echt niet nodig om elkaar goed te leren begrijpen.' Haar stem was laag en zacht, er was geen vat op te krijgen.

'Elkaar begrijpen?'

'Ja. Onze gevoelens.'

Ik stak mijn hoofd om de deur en keek de keuken in. Er hing een witte stoomwalm boven de spaghettipan en Abbado dirigeerde lustig door aan *De diefachtige ekster*.

'Het spijt me, maar ik sta spaghetti te koken. Kunt u later terugbellen?'

‘Spaghetti?’ Ze sprak het woord uit alsof ik iets heel vies aan het doen was. ‘Kook jij ’s ochtends om halfelf spaghetti?’

‘Wat gaat jou dat aan? Ik maak toch zelf uit wat ik eet en hoe laat?’ Ik voelde me echt een beetje gepikeerd.

‘Daar heb je gelijk in.’ Nu klonk ze droog en uitdrukingsloos. Eén kleine verandering van emotie, en de toon van haar stem sloeg helemaal om. ‘Nou, goed dan, ik bel later nog wel een keer.’

‘Eén momentje,’ zei ik haastig. ‘Als dit een reclamecampagne is, kun je het wel vergeten. Ik zit op het ogenblik zonder werk en kan het me niet veroorloven ook maar iets te kopen.’

‘O, maak je geen zorgen, dat weet ik.’

‘Wát weet je?’

‘Dat je werkeloos bent. Natuurlijk weet ik zoiets. En ga nou maar gauw terug naar die spaghetti van je.’

‘Zeg eens even, wie...’ begon ik, maar ze had al opgehangen. Heel abrupt zelfs.

Niet wetend waar ik met mijn gevoelens heen moest, keek ik een poosje naar de hoorn in mijn hand, tot ik me mijn spaghetti herinnerde. Ik liep naar de keuken, draaide het gas uit en goot de spaghetti af in een zeef. Dankzij dat telefoontje was hij net iets te zacht voor *al dente*, maar fataal was het niet geworden.

Elkaar begrijpen? dacht ik terwijl ik mijn spaghetti at. Elkaars gevoelens in tien minuten begrijpen? Ik had er geen idee van waar die vrouw het over had. Misschien was het gewoon een flauw geintje. Of het allernieuwste verkoopfoefje. In elk geval, met mij had het allemaal niets te maken.

Maar toen ik me, terug in de kamer, met een roman uit de bibliotheek op de bank had geïnstalleerd, wierp ik telkens een onwillekeurige blik op de telefoon. Ik wilde toch weleens weten wat we in tien minuten van elkaar zouden moeten begrijpen. Wat kún je in ’s hemelsnaam in tien minuten van elkaar begrijpen? Welbeschouwd had ze van het begin af aan op die tien minuten gehamerd. Ze leek bijzonder overtuigd te zijn van die precies afgebakende tijd. Alsof negen minuten te kort was en elf te lang. Net als wanneer je spaghetti *al dente* kookt.

Terwijl dat allemaal door mijn hoofd speelde, verloor ik de lust

om te lezen. Dan maar overhemden strijken, besloot ik. Wanneer ik met iets zit, strijk ik altijd overhemden – al sinds vroeger. Ik heb het hele strijkproces van overhemden ingedeeld in twaalf stappen, van 1) boord (buitenkant) tot 12) linkermouw (manchet). En terwijl ik sta te strijken, tel ik elke stap keurig in volgorde af. Als ik dat niet doe, komt er niets van terecht.

Ik streek drie overhemden, keek ze na op kreukels, en hing ze op. Ik deed de strijkbout uit en zette hem met de plank weg in de kast, en toen voelde mijn hoofd een heel stuk opgeklaard.

Net toen ik naar de keuken liep voor een glaasje water, ging de telefoon weer. Ik aarzelde even, maar besloot toch aan te nemen. Als het die vrouw weer was, zou ik haar vertellen dat ik stond te strijken en dan ophangen.

Maar het was Kumiko. De wijzers van de klok stonden op half-elf. ‘Alles goed?’ vroeg ze.

‘Prima,’ zei ik.

‘Wat ben je aan het doen?’

‘Ik stond te strijken.’

‘Is er wat gebeurd?’ Haar stem klonk lichtelijk gespannen. Ze wist heel goed dat ik altijd ga strijken als ik een probleem heb.

‘Nee hoor, ik heb alleen wat overhemden gestreken, dat is alles.’ Ik ging op een stoel zitten en nam met mijn rechterhand de hoorn over van de linker. ‘Waarom bel je?’

‘Kun jij dichten?’

‘Dichten?’ herhaalde ik stomverbaasd. Dichten, wat was dat ook weer?

‘Een van mijn kennissen werkt bij een uitgeverij van meisjesbladen. Ze publiceren meest verhalen, maar nu zoeken ze naar iemand die een keuze kan maken uit de gedichten die ze ingestuurd krijgen en dan waar nodig wijzigingen aanbrengt. En verder moet die persoon elke maand een gedicht schrijven voor de omslag. Voor zulk eenvoudig werk betaalt het niet slecht. Het is natuurlijk geen volle baan, maar als je het een beetje leuk doet, krijg je later misschien redactiewerk toegeschoven en...’

‘Eenvoudig?’ zei ik. ‘Wacht even, zeg. Wat ik zoek is juridisch werk. Hoe kom je zo opeens op het idee dat ik rijmpjes kan bij-schaven?’

‘Maar zei je niet dat je op de middelbare school ooit dingen schreef?’

‘Ja, voor de krant. De schóólkrant. Welke klas er het voetbaltoernooi heeft gewonnen, en dat de natte-hisleraar van de trap is gevallen en nu in het ziekenhuis ligt, dat soort domme stukjes. Maar geen gedichten, zeg. Dichten kan ik niet.’

‘Maar het hoeven geen goede gedichten te zijn, het is maar voor schoolmeisjes. Niemand verlangt van je dat je meesterwerken schrijft die een plaats vinden in de geschiedenis van de vaderlandse literatuur. Je schudt gewoon iets uit je mouw. Snap je dat niet?’

‘Of ze uit mijn mouw komen of ergens anders vandaan zal me een zorg zijn, maar dichten kan ik niet. Ik heb het nooit gedaan, en ik ben ook niet van plan er ooit aan te beginnen,’ zei ik gedecideerd. Dichten! Hoe kwam ze op het idee?

Kumiko zuchtte teleurgesteld. ‘Maar is het niet erg moeilijk om aan juridisch werk te komen?’

‘Daarom heb ik ook links en rechts rondgevraagd. Een dezer dagen verwacht ik antwoord, en als dat niks wordt, zien we wel weer.’

‘O? Nou ja, dat zijn jouw zaken. Maar tussen haakjes, welke dag is het vandaag?’

‘Dinsdag,’ zei ik, na enig nadenken.

‘Kun je dan naar de bank gaan om het gas en de telefoon te betalen?’

‘Goed hoor, ik moet er toch op uit om eten te kopen voor vanavond.’

‘Wat ga je maken?’

‘Dat weet ik nog niet, dat zie ik wel als ik in de winkel sta.’

‘Moet je horen,’ zei mijn vrouw, en er klonk een nieuwe toon in haar stem, ‘ik heb er eens over nagedacht, maar volgens mij is het nergens voor nodig dat je zo vlug een andere baan vindt.’

‘Hoezo niet?’ vroeg ik verbaasd. Het leek wel of alle vrouwen van de wereld vandaag speciaal belden om mij te verrassen. ‘Ik raak binnenkort mijn werkeloosheidsuitkering kwijt, en ik kan niet tot in alle eeuwigheid zo blijven doorlummelen.’

‘Maar ik heb net salarisverhoging gekregen, met mijn bijbaantjes

gaat het ook goed, en dan hebben we nog ons spaargeld. Als we geen bokkensprongen maken, komen we echt niet om van honger. Of heb je er een hekel aan om het huishouden te doen? Staat het je niet aan?’

‘Ik zou het niet weten,’ zei ik eerlijk. Ik wist het ook niet.

‘Nou, denk er dan nog maar eens rustig over na,’ zei Kumiko. ‘Tussen haakjes, is de poes al terug?’

Nu ze het zei, ik had vanochtend niet één keer aan de kat gedacht, dat besepte ik nu pas.

‘Nee, hij is nog steeds weg.’

‘Wil je dan lief zijn en goed de buurt afzoeken? Hij is intussen alweer een hele week zoek.’

Ik bromde iets vaags en nam de hoorn over met mijn linkerhand.

‘Volgens mij zit hij in de tuin van dat lege huis aan het eind van het steegje. Die tuin met die stenen vogel. Daar heb ik hem vaak genoeg gevonden.’

‘De steeg?’ zei ik. ‘Wanneer ben jij de steeg in geweest? Daar heb je het tot nu toe nooit één keer...’

‘Hemeltje, ik moet weg, het is hoog tijd dat ik weer aan het werk ga. Maar je kijkt uit naar de poes, hè?’

En ze hing op. Ik keek nog een tijdje naar de hoorn voor ik hem neerlegde.

Wat had Kumiko in de steeg te zoeken, vroeg ik me af. Om de steeg in te komen moest je over een muur van betonblokken klauteren, en als je er eenmaal was, begreep je dat er niets te vinden viel dat die inspanning waard was.

Ik ging naar de keuken voor een glas water en inspecteerde buiten op de veranda het etensbakje van de kat, maar het stapeltje gedroogde visjes waar ik het gisteravond mee had gevuld lag er onverminderd bij. Nee, de kat was nog niet terug. Vanaf de veranda keek ik naar ons kleine lapje tuin, dat nu werd overgoten door de vroege zomierzun. Het was niet het soort tuin waarvan de aanblik je onmiddellijk tot geestelijke rust brengt. De zon scheen er maar een paar minuten per dag, dus de grond was er steeds zwart en vochtig, en ons trotse plantenbezit bestond uit een stuk of twee,

drie druilerige hortensia's in een hoek – en ik hou niet eens van hortensia's. Vanuit een bosje bomen in de buurt klonk het mechanische gekrijs van een vogel: *Kiiiiiii*, alsof hij een veer zat op te winden. We noemden hem dan ook de 'opwindvogel'. Die naam had Kumiko bedacht. Hoe hij echt heette wist ik niet, en al evenmin hoe hij eruitzag, maar hoe dan ook, elke dag kwam de opwindvogel naar dat bosje in de buurt om de veren van ons rustige wereldje op te winden.

En nou moet ik op zoek naar de kat, dacht ik. Ik had altijd al van katten gehouden, van deze kat ook. Maar katten leiden zo hun eigen kattenleven. Katten zijn heus niet stom. Als een kat wegloopt, is dat omdat hij ergens naartoe wil. Hij komt wel weer thuis wanneer hij honger krijgt of helemaal afgepeigerd is. Maar om Kumiko een plezier te doen moest ik op kattenjacht. Nou ja, wat had ik anders te doen?

Begin april had ik ontslag genomen bij het advocatenkantoor waar ik sinds mijn afstuderen had gewerkt. Ik had daar geen bepaalde reden voor. Het was ook niet zo dat mijn baan me niet beviel. Het werk was niet ontzettend opwindend, maar het salaris was niet slecht en de sfeer op kantoor was aangenaam.

Mijn functie op het kantoor was, om het in één woord uit te drukken, specialist-boodschappenjongen, maar dat deed ik dan ook niet slecht. Voor het uitvoeren van praktische opdrachten heb ik bepaald talent, al zeg ik het zelf. Het is misschien het enige talent dat ik heb, maar toch. Ik ben vlug van begrip, ga meteen aan de slag, klaag niet, en denk realistisch. Toen ik ontslag nam, bood de Oude Meester – dat was de vader van de vader-en-zoon die het kantoor runden – zowaar aan mijn salaris iets te verhogen. Zó goed was ik in elk geval.

En toch ben ik er weggegaan. Niet dat ik een speciale wens of vooruitzicht had op wat ik daarna wilde doen. Het idee om mezelf thuis op te sluiten om nog eens te gaan blokken voor het staats-examen waarvoor je moet slagen om advocaat te kunnen worden, bezorgde me alleen maar hoofdpijn. Van mij hoefde dat allemaal niet meer. Maar ik was evenmin van plan om tot in lengte van da-

gen op dat kantoor te blijven en steeds hetzelfde werk te doen. Nee, als ik er weg wilde, was dit het juiste moment. Als ik langer bleef, zat ik er waarschijnlijk met mijn pensioen nog. Ik was per slot van rekening al dertig.

Tijdens het avondeten kondigde ik aan dat ik erover zat te denken mijn baan op te zeggen. 'O ja,' zei Kumiko. Ik begreep niet goed wat ze daar precies mee bedoelde, maar daarna zei ze even een poosje niets.

Toen ik ook een poosje had gezwegen, zei ze: 'Nou, als je ermee op wilt houden, dan doe je dat toch? Het is jouw leven, je doet gewoon wat je leuk vindt.' En daarna wijdde ze zich aan de graten van haar vis, die ze met haar eetstokjes verwijderde en op de rand van haar bord legde.

Behalve dat mijn vrouw een redelijk hoog salaris verdiende als redactrice van een blad gewijd aan gezonde en natuurlijke voeding, kreeg ze soms van bevriende redactrices van andere bladen illustratiewerk doorgeschoven, en dat legde haar ook bepaald geen wind-eieren. (Ik moet er even bij zeggen dat ze op de universiteit design had gestudeerd omdat ze freelance illustrator wilde worden.) Als werkzoekende had ik een maand of wat recht op een werkloosheidsuitkering, en als ik elke dag het huishouden deed, hielden we genoeg geld over om af en toe uit eten te gaan en onze kleren naar de stomerij te brengen. Ons leven zou nauwelijks veranderen.

En dus heb ik mijn baan opgezegd.

Terug van de winkel was ik net de etenswaren in de ijskast aan het opbergen, toen de telefoon weer ging. Het kan aan mijn oren hebben gelegen, maar dat gerinkel klonk bijzonder geïrriteerd. Ik zette een half opengescheurd pak tofu op de keukentafel, liep naar de kamer en greep de hoorn van de haak.

'En? Heb je je spaghetti op?' zei die vrouw weer.

'En hoe,' zei ik. 'Maar nu moet ik de kat gaan zoeken.'

'Dat kun je toch best tien minuutjes uitstellen? Een kat zoeken is niet hetzelfde als spaghetti koken.'

Waarom weet ik niet, maar ik vond het onmogelijk de telefoon neer te leggen. Er was iets in haar stem dat mijn aandacht trok.

‘Dat is ook weer waar,’ zei ik. ‘Maar dan ook niet meer dan tien minuten.’

‘Goed, dan leren we elkaar begrijpen,’ zei ze kalm. Aan de andere kant van de lijn ging ze eens lekker verzitten en kruiste haar benen – dat vóelde ik helemaal.

‘Dat weet ik zo net nog niet,’ zei ik. ‘We hebben maar tien minuten.’

‘Tien minuten is misschien langer dan jij denkt.’

‘Weet je echt wie ik ben?’ vroeg ik.

‘Natuurlijk. Ik heb je vaak genoeg ontmoet.’

‘Wanneer? Waar?’

‘Ooit, ergens,’ zei ze. ‘Als ik dat soort dingen een voor een moest uitleggen, hadden we aan tien minuten werkelijk niet genoeg. Waar het om gaat is nú. Nietwaar?’

‘Maar kun je het bewijzen? Dat je me kent, bedoel ik.’

‘Hoe?’

‘Nou, bijvoorbeeld, hoe oud ben ik?’

‘Dertig,’ zei ze onmiddellijk. ‘Dertig jaar en twee maanden. Is dat voldoende?’

Ik kon niets terugzeggen. Ze kende me, geen twijfel mogelijk. Maar hoe ik mijn hersens ook pijnigde, ik kon me haar stem niet herinneren. ‘Goed, nou is het jouw beurt om je iets over mij voor te stellen.’ Ze klonk bijzonder verleidelijk. ‘Ga op mijn stem af. Wat voor vrouw ik ben, en hoe oud ongeveer. Waar ik ben, hoe ik eruit zie – dat soort dingen.’

‘Ik zou het niet weten,’ zei ik.

‘Ach kom! Probeer het gewoon.’

Ik wierp een blik op de klok. Slechts één minuut en vijf seconden verstreken. ‘Ik weet het niet,’ herhaalde ik.

‘Goed, dan zal ik het je zeggen,’ zei ze. ‘Ik lig in bed. Ik heb net een douche genomen, en ik heb helemaal niets aan.’

Ik schudde zwigend mijn hoofd. Dit leek wel een pornobandje.

‘Zal ik wat ondergoed aantrekken? Of lange kousen, als je dat lekkerder vindt?’

‘Doe maar waar je zin in hebt, mij maakt het allemaal niks uit. Als je wat aan wilt doen, best. Blijf je liever in je blootje, ook best.’

Sorry hoor, maar ik hou niet van dit soort praatjes over de telefoon. En bovendien heb ik van alles te...'

'Tien minuten. Tien minuten is alles wat ik vraag. Je zult er heus niet dood van gaan. Je leven zal er echt niet door worden verpest. In elk geval, geef antwoord op mijn vraag, alsjeblieft. Wat wordt het, naakt of gekleed? Ik heb van alles, hoor: zwarte kanten slippjes...'

'Doe geen moeite,' zei ik.

'Naakt dus?'

'Ja hoor, naakt,' zei ik. Dat was vier minuten.

'Mijn schaamhaar is nog nat,' zei ze. 'Ik heb me daar niet goed afgedroogd. Vandaar dat ik nog zo nat ben. Nat, en warm, en vochtig. En zacht, heel zacht, zwart haar. Voel maar eens.'

'Het spijt me, maar...'

'En daaronder is het óók warm. Zo warm als gewelde boter. Echt heel warm. Heus waar. Hoe denk je dat ik erbij lig? Met mijn rechterknie opgetrokken, en mijn linkerbeen een tikkeltje gespreid. Een beetje zoals vijf over tien op de klok.'

Uit haar toon begreep ik dat ze me niet lag voor te liegen. Ze had haar benen werkelijk op vijf over tien, en haar geslacht was warm en vochtig.

'Aai eens over mijn lipjes. Langzaam, niet haasten. En nu opendoen. Ja, ja, langzaam. Streel ze met de toppen van je vingers. O, lángzaam, já. Nu met je andere hand naar mijn linkerborst. Voel maar... hoger... zachtjes. Nu de tepel. Héél lichtjes knijpen. Nog een keer. Nóg een keer. Tot je ziet dat ik klaar ga komen.'

Zonder een woord te spreken hing ik op. Ik viel neer op de bank, keek op de klok en slaakte een diepe zucht. Vijf of zes minuten, langer had ik niet met haar gepraat.

Ongeveer tien minuten later ging de telefoon weer. Deze keer nam ik niet aan. Hij ging vijftien keer over en hield op. Toen het gerinkel stopte, viel er een diepe, koude stilte om me heen.

Even voor tweeën klom ik over de betonnen muur, de steeg in. Nou ja, steeg. Zo noem ik het wel, maar een steeg in de eigenlijke zin van het woord was het niet. Eerlijk gezegd zou ik niet weten hóé je zoiets moet noemen. Strikt genomen was het niet eens een

pad. Een pad heeft een ingang en een uitgang, en als je erover loopt, leidt het je waar je heen wil. Maar ónze steeg was aan beide kanten dicht. Hij liep dus niet eens dood, want een doodlopende steeg heeft tenminste nog een ingang. De mensen uit de buurt noemden het een steeg omdat zo'n ding toch een naam moet hebben. Hij liep tussen de achtertuinen van twee rijen huizen door en was ongeveer driehonderd meter lang en iets meer dan een meter breed, maar vanwege de hagen die naar buiten waren uitgedijd en de dingen die de omwonenden erin hadden gezet, waren er ettelijke plaatsen waar je er alleen zijdelings door kon.

Het verhaal ging – en degene die het me vertelde was mijn oom, die ons het huis waar we woonden voor een bijzonder lage prijs had verhuurd – dat de steeg vroeger wel een ingang en uitgang had gehad en gebruikt werd om gauw van de ene straat naar de andere te komen. Maar in de jaren vijftig, toen het zo goed ging met de economie en elk braak stukje land werd gebruikt om huizen te bouwen, was de steeg teruggedrongen tot zijn huidige breedte, en omdat de mensen aan weerskanten er iets op tegen hadden dat er wildvreemden vlak langs hun huis of achtertuin liepen, waren beide ingangen afgesloten. Aanvankelijk werden ze alleen aan het oog onttrokken door een paar bescheiden heggen, maar toen had iemand voor de ene ingang een muur van betonblokken opgetrokken om zo zijn tuin iets groter te maken. Aan die kant kon je er dus helemaal niet meer in. Alsof dit het signaal was waarop iedereen had gewacht, verscheen er aan de andere kant een afrastering van prikkeldraad waar letterlijk geen hond door kon. Omdat de omwonenden zelf de steeg nauwelijks als uitpad hadden gebruikt, was er niemand die protesteerde tegen de afsluiting ervan. Men vond het zelfs beter zo, met het oog op inbrekers. Vandaar dat de steeg er nu bij lag als een dood kanaal, ongebruikt, en slechts diende als een bufferzone tussen twee rijen huizen. De grond was overwoekerd met onkruid, en overal werd je de weg versperd door kleverige spinnenwebben.

Wat had Kumiko ‘vaak genoeg’ op zo'n plek te zoeken gehad? Ik kon het me niet voorstellen. Ikzelf was maar een keer of twee door die zogenaamde steeg gelopen, en Kumiko was normaal als de

dood voor spinnen. Ach, wat maakt het uit, dacht ik. Als Kumiko zegt dat ik naar de steeg moet om de kat te zoeken, dan ga ik naar de steeg om de kat te zoeken. Buiten lopen is nog altijd een stuk aangener dan binnen zitten wachten tot de telefoon gaat.

In het harde voorzomerse zonlicht lagen de schaduwen van de takken boven mijn hoofd als zwarte vlekken op de grond van de steeg. Het was zo intens stil dat ik de grassprietten bijna kon horen ademen in het zonlicht. In de lucht dreven een paar wolkjes, simpel en scherpomlijnd als in een middeleeuwse kopergravure. Ik zag alles zo prachtig helder dat mijn eigen lichaam me vaag en vormeloos voorkwam. En verder was het heet.

Ik droeg een T-shirt, een dunne katoenen broek en tennisschoenen, maar zelfs zo voelde ik als ik lang in de zon liep een dun laagje zweet in mijn oksels en de holte van mijn borstkas. Het T-shirt en de broek had ik net die ochtend uit een doos met zomergoed gehaald, en de scherpe lucht van mottenballen prikkelde mijn neus.

De huizen van onze buurt vielen uiteen in twee precies te onderscheiden categorieën: oudere huizen, en huizen die later waren gebouwd. De nieuwere huizen waren meestal kleiner en hadden erg weinig tuin, zodat de stokken waarop de was werd gedroogd uitstaken tot in de steeg. Hier en daar moest ik me een weg banen langs rijen handdoeken, hemden en lakens. Van zo dichtbij was het geluid van televisies en het geruis van doorspoelende wc's duidelijk te horen, en ik wist feilloos waar iemand rijst met kerrie stond te koken.

De oudere huizen daarentegen gaven je nauwelijks het idee dat ze werden bewoond. De hagen maakten effectief gebruik van heesters en jeneverbessen om ongewenste bezoekers het zicht te ontnemen, en door toevallige gaatjes ving ik nog net een glimp op van grote, keurig onderhouden tuinen.

In de ene achtertuin stond een bruine, verdorde kerstboom ergens in een hoek. In een andere lag een hele collectie van alle mogelijke soorten speelgoed, alsof de eigenaars de nalatenschap van verscheidene generaties kinderen bij elkaar hadden gezocht en buiten gezet. Er waren driewielers en werpringen, plastic zwaarden en rubber ballen, schildpadpoppen en honkbalknuppeltjes. Er was een

tuin met een basketbalhoepel, en er was een tuin met mooie tuin-
stoelen rond een keramieken tafel. De witte stoelen zaten onder
een dikke laag stof, alsof ze in geen maanden (of misschien zelfs
jaren) waren gebruikt. Aan het tafelblad kleefden paarse bloembla-
den – magnolia's die een regenbui ertegenaan had geblazen.

Bij een ander huis kon ik binnenkijken door een glazen tocht-
deur in een aluminium sponning. In de woonkamer stonden een
leren bankstel, een grootbeeld-tv, een dressoir (waarop een aqua-
rium met tropische vissen en een trofee voor een of andere sport)
en een decoratieve schemerlamp. Het leek wel een decor in een
televisieserie. Er was een tuin met een enorm hondenhok, maar
van de hond ontbrak elk spoor, en de deur stond open. Het har-
monicagaas bolde uit alsof iemand er maandenlang van binnen
tegenaan had geleund.

Het lege huis waar Kumiko het over had stond een eindje voor-
bij het huis met het hondenhok. Je kon in één oogopslag zien dat
het leegstond en dat dat al tijden zo was. De vorige bewoners wa-
ren er bepaald niet twee of drie maanden geleden uit vertrokken.
Het was een betrekkelijk nieuw huis met één verdieping, alleen
waren de houten lijsten van de stijf gesloten horren akelig verweerd
en zaten de balustrades voor de bovenramen onder een rood laagje
roest. Het had een bescheiden tuin met, inderdaad, een stenen
beeld van een klapwiekende vogel. Het beeld stond op een borst-
hoog voetstuk, maar het onkruid eromheen – vooral de guldenroe-
de met zijn lange stengels – was zo hoog opgeschoten dat het tot
aan de poten van de vogel reikte. De vogel (wat voor soort het was
kon ik niet vaststellen) had zijn vleugels gespreid alsof hij zo snel
mogelijk uit deze mistroostige omgeving wilde ontsnappen. Behal-
ve dit ene stenen beeld vertoonde de tuin geen enkele poging tot
verfraaiing. Er stond een stapel oude plastic tuinstoelen onder het
afdak, vlak naast een onwaarschijnlijk rood bloeiende azalea, maar
voor de rest was het een en al onkruid.

Ik leunde tegen het gaas van de eveneens borsthoge afrastering
en keek de tuin een poosje aan. Het was het soort tuin dat vol zou
moeten zitten met katten, en toch was er geen kat te bekennen. In
de antenne op de nok van het dak zat een duif luid maar mono-